

Winterswijk, De Rikker

Projectplan flora- en fauna-activiteit
Gemeente Winterswijk

sab adviseurs in ruimtelijke ontwikkeling

info@sab.nl - www.sab.nl

Disclaimer tekst

Bij het samenstellen is de grootst mogelijke zorgvuldigheid nagestreefd. Toch kan de informatie in deze uitgave niet juist of onvolledig zijn.

De Opdrachtgever is hiervoor niet aansprakelijk. Als u van mening bent dat er beeldmateriaal is gebruikt waarover u het beeldrecht heeft, neem dan contact op met de opdrachtgever via onze website of bovengenoemde adres.

SAB is niet aansprakelijk voor vervolgschade, alsmede schade die voortvloeit uit toepassing van de resultaten van de werkzaamheden, kaartmateriaal inclusief getoonde begrenzingen of andere gegevens verkregen van SAB. De opdrachtgever vrijwaart SAB voor aanspraken van derden in verband met deze toepassing.

Copyright

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen, in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt worden in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch door fotokopieën of enig andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de opdrachtgever.

Inhoudsopgave

1	Inleiding	3
1.1	Aanleiding	3
1.2	Leeswijzer	3
2	Activiteiten	4
2.1	Huidige situatie	4
2.2	Toekomstige situatie	5
2.3	Beschrijving werkzaamheden	6
2.4	Planning en fasering werkzaamheden	7
3	Onderzoeksresultaten en effectbeoordeling	9
3.1	Roofvogels	9
3.2	Eekhoorn	10
3.3	Vleermuizen	10
3.4	Steenuil	10
3.5	Kleine marters en steenmarter	12
4	Schadelijke handeling	13
4.1	Steenuil (<i>Athene noctua</i>)	13
4.2	Bunzing (<i>Mustela putorius</i>), hermelijn (<i>Mustela erminea</i>), wezel (<i>Mustela nivalis</i>) en steenmarter (<i>Martes foina</i>)	13
5	Preventieve, mitigerende en compenserende maatregelen	14
5.1	Preventieve maatregelen	14
5.2	Mitigerende maatregelen	16
5.3	Compenserende maatregelen	21
6	Alternatieven	25
6.1	Alternatieve planlocatie	25
6.2	Alternatieve uitvoeringsperiode	25
6.3	Alternatieve beoogde werkmethode	26
7	Wettelijk belang	27
8	Staat van instandhouding	29
8.1	Steenuil	29
8.2	Kleine marters en steenmarter	30

9	Literatuurlijst	31
	Bijlage 1 Quick scan natuur	3
	Bijlage 2 Rapport Naderonderzoek	4
	Bijlage 3 Mailwisseling bevoegd gezag	5
	Bijlage 4 Stedenbouwkundig plan en beeldkwaliteitsplan	6
	Bijlage 5 Inrichtingsplan	7
	Bijlage 6 Ladder Duurzame verstedelijking	8

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

In het oostelijke gedeelte van Winterswijk bevinden zich enkele agrarische percelen binnen de bebouwde kom. In de afgelopen jaren zijn de omliggende gronden ontwikkeld voor woningbouw, als onderdeel van het project "De Rikker". De initiatiefnemer is van plan om de overgebleven agrarische gronden eveneens te ontwikkelen voor woningbouw.

Om de effecten op natuur in beeld te brengen heeft SAB een quickscan natuur (SAB 2024) en nader onderzoek (SAB 2025) uitgevoerd. Voor kleine marterachtigen, steenmarter en de steenuil is gekozen om geen naderonderzoek uit te voeren, maar om mitigerende maatregelen op te nemen in het ontwerp omdat enerzijds de aanwezigheid van de soorten aannemelijk is en anderzijds de aanwezigheid al bekend is door onderzoek van de steenuilenwerkgroep. Omdat er sprake is van het teniet doen van verblijfplaatsen van kleine marterachtigen en de steenmarter evenals leefgebied van de steenuil is er voor de werkzaamheden een omgevingsvergunning flora- en fauna-activiteit nodig.

Het uitvoeren van ruimtelijke ingrepen waarbij essentiële elementen zoals verblijfplaatsen en/of essentieel leefgebied van soorten verloren gaat, is wettelijk gezien enkel mogelijk wanneer men in het bezit is van een omgevingsvergunning flora- en fauna-activiteit. Een dergelijke vergunning dient in Gelderland aangevraagd te worden bij de provincie via het Omgevingsloket. Voor provincie Gelderland geldt dat een projectplan aangeleverd dient te worden met daarin een beschrijving van de activiteiten en een beoordeling van de effecten op de beschermde soorten. Voorliggend rapport voorziet hierin.

1.2 Leeswijzer

De opzet van dit projectplan is gebaseerd op de eisen die de provincie Gelderland hieraan stelt zoals beschreven in het document 'Handreiking beschermde soorten en stikstof bij woningbouw' (Provincie Gelderland, oktober 2024) en de 'Toelichting voor aanvraag (soortbescherming) onder Omgevingswet (Ow) voor vergunning van verboden onder Besluit activiteiten leefomgeving (Bal)¹ van 27 februari 2024. Ieder hoofdstuk begint met de eisen uit dit document in blauw en cursief. Deze informatie wordt vervolgens in het betreffende hoofdstuk behandeld.

¹ https://media.gelderland.nl/Toelichting_aanvraag_soorten_Gelderland_27_02_2024_0237033029.pdf

2 Activiteiten

*Het plangebied op kaart, indien van toepassing straatnamen en huisnummers weer-
geven of in een aparte adreslijst toevoegen.*

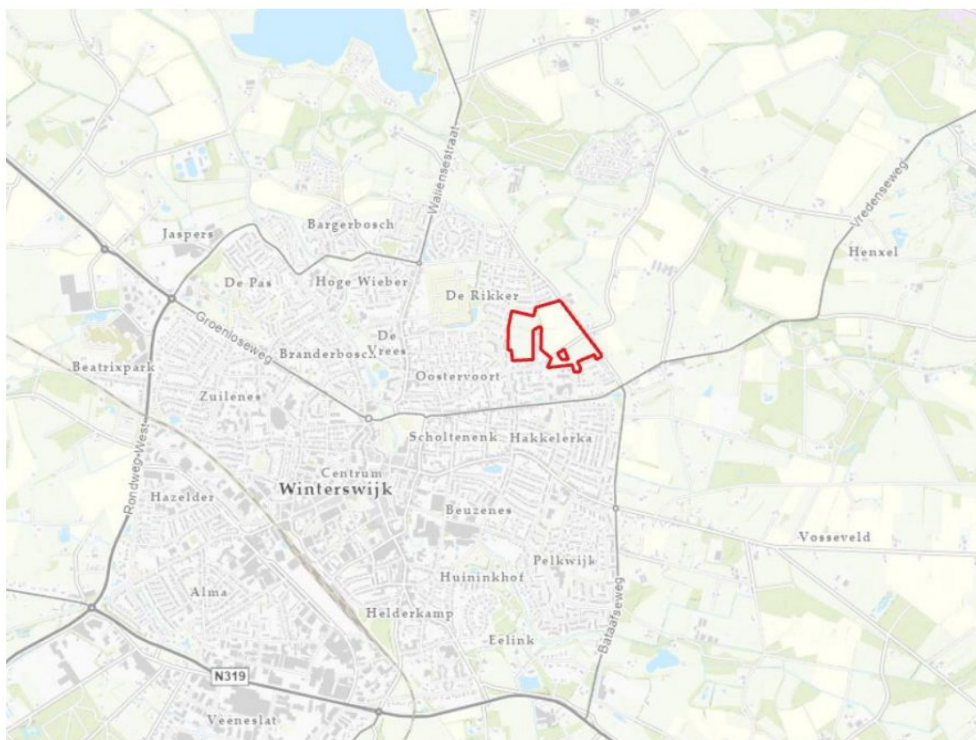
*Beschrijving van de werkzaamheden of activiteiten, en indien relevant; wijze van uit-
voering, toekomstig gebruik en de oorspronkelijke en beoogde situatie op kaart.*

*De planning en fasering; met voorgenomen werkperioden in het jaar en de beoogde
start- en einddatum van het project.*

2.1 Huidige situatie

Het besluitgebied bevindt zich aan de rand van de kern van Winterswijk (gemeente Winterswijk, provincie Gelderland). Winterswijk wordt omringd door veel kleinscha-
lig cultuurlandschap met agrarische percelen en kleine bosgebieden. Daarnaast ligt
in de buurt een oude steengroeve en het Korenburgerveen.

In de directe omgeving van het besluitgebied zijn veel woningen aanwezig. Aan de
noord-, zuid- en westkant van het besluitgebied bevindt zich nieuwbouw uit eerdere
fasen van De Rikker. Ten oosten van het besluitgebied zijn enkele (voormalige)
boerderijen aanwezig en liggen agrarische percelen. Navolgende afbeeldingen ge-
ven de ligging van het besluitgebied weer.

Figuur 1 Topografische kaart met de ligging van het projectgebied (rood omkaderd). Bron: esri.
Bewerking: SAB.

*Figuur 2: Luchtfoto met de begrenzing van het projectgebied (rood omkaderd). Bron: esri Be-
werking: SAB.*

2.2 Toekomstige situatie

Alle delen van De Rikker vormen afzonderlijke wijken, elk met een eigen karakter. In de nieuwe situatie zullen er in totaal maximaal 200 woningen worden gebouwd, verdeeld over verschillende woningtypen. Eén van de doelen van deze nieuwe ontwikkeling is het creëren van een natuurinclusieve woonomgeving. De bestaande groenstructuren zullen grotendeels behouden blijven en op sommige plekken worden uitgebreid. De bomenrijen en de afwateringssloten worden behouden, zie ook Figuur 3. Alleen voor de doorgang door de houtsingel aan de noordzijde van het plan, in het verlengde van de Rijnstraat, is de kap van enkele bomen noodzakelijk, zie ook Figuur 4. Ook wordt er een boom gekapt aan de Jachthuisweg. Daarnaast worden in het besluitgebied wadi's aangelegd om het water lokaal op te vangen. Hieronder is een impressie van de voorgenomen plannen opgenomen:

Figuur 3: Stedenbouwkundig plan De Rikker (bron: SAB).

Figuur 4: Uitsnede van het Stedenbouwkundig plan (Figuur 3) en luchtfoto (Figuur 2) met aangegeven welke deel van de huidige houtsingel zal verdwijnen (blauwe cirkel).

2.3 Beschrijving werkzaamheden

Werkzaamheden die verricht worden tijdens het bouwrijp maken:

- Grondwerk daar waar maaiveld omhoog of omlaag moet;
- Aanleg nieuwe wegen;
- Aanleg parkeervoorzieningen;
- Bouwrijp maken toekomstige openbare ruimte:
 - Aanleg bouwwegen/tijdelijke verharding;
 - Aanleg nutsvoorzieningen en riolering;
- Bouwrijp maken woonvelden;

Werkzaamheden die verricht worden tijdens het woonrijp maken:

- Realisatie woningen in verschillende woonsegmenten en verschillende hoogtes (aantal bouwlagen);
- Woonrijp maken toekomstige openbare ruimte
 - Aanleg nieuwe wegen en wandelpaden;

- Aanleg parkeervoorzieningen;
- Realisatie straatverlichting;
- Aanleg nieuwe groene buitenruimte;
- Aanleg wadi's;
- Aanleg speelvoorzieningen;

In deze fase van de planvorming is een concretere uitwerking van de werkzaamheden nog niet beschikbaar.

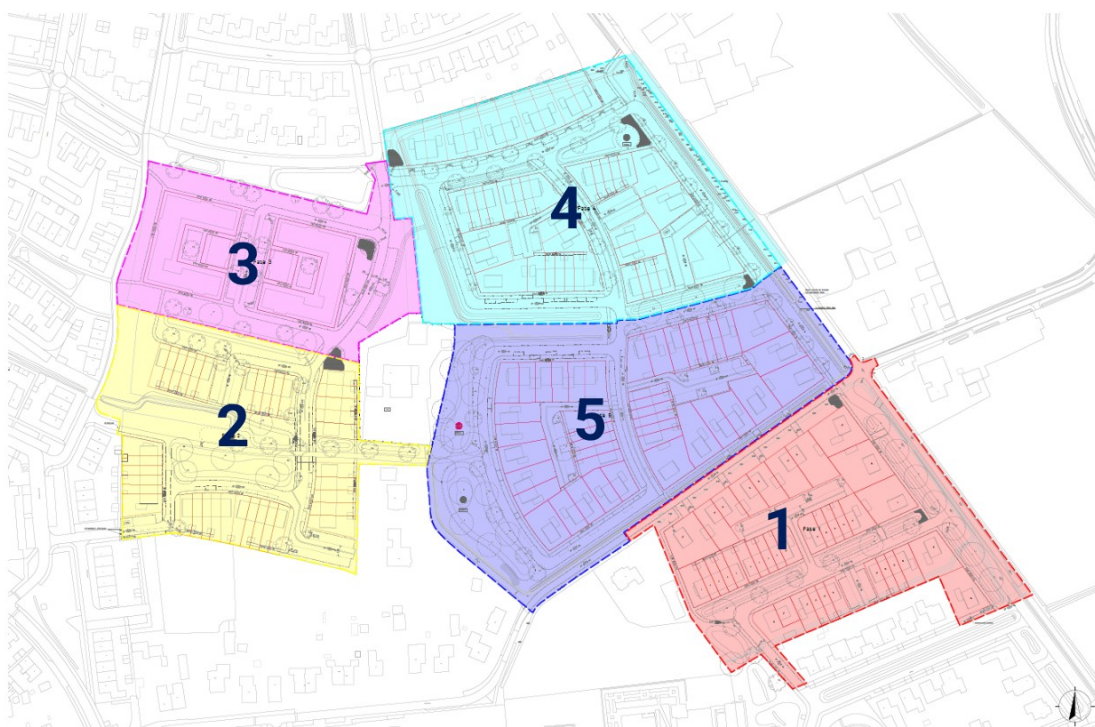
2.4 Planning en fasering werkzaamheden

De geplande ruimtelijke ontwikkeling omvat veel elementen, aspecten en een flinke oppervlakte. De mitigerende maatregelen worden per deelgebied/fase tegelijkertijd met de rest van de maatregelen in dit deelgebied gerealiseerd. Alleen de maatregelen die in de bestaande groenstructuur wordt gerealiseerd, de aanleg van takkenhopen (paragraaf 5.2.4), worden met de start van het project in 2026 gerealiseerd.

De vergunningaanvraag loopt van 2026 tot 2033. De precieze planning is nog niet bekend, maar uitgangspunt is dat er 5 fases zijn in bouwrijp maken en voor de bouw zelf, waarbij sommige fases parallel lopen qua uitvoerbaarheid. Zie Figuur 5 voor de verschillende fases. Tijdens alle fases wordt rekening gehouden met de maatregelen in de planning zoals geformuleerd in paragraaf 5.2.1. In Tabel 1 is een overzicht opgenomen van de verschillende fases, wanneer het gebied bouwrijp gemaakt wordt en de woningen worden gebouwd (woonrijp maken).

Tabel 1: Voorlopige fasering

	Start bouwrijp maken	Start woonrijp maken
Fase 1	Q1 2026	Q4 2026 (fase A)
Fase 2	Q2 2027	Q3 2027 (fase B)
Fase 3	Q2 2027	Q3 2028 (fase B)
Fase 4	Q2 2029	Q3 2029 (fase C)
Fase 5	Q2 2029	Q3 2030 (fase C)

Figuur 5: Verschillende fases binnen het project.

3 Onderzoeksresultaten en effectbeoordeling

Een samenvatting van de onderzoeksresultaten uit het soortgericht onderzoek.

Effectbeoordeling van de voorgenomen activiteiten op de voorkomende soorten.

Voor welke soorten een vergunning wordt aangevraagd en voor welke verboden.

Op basis van de quickscan (SAB 2024, bijlage 1), de uitgevoerde wintercheck en aanvullende waarnemingen kon de aanwezigheid van verschillende beschermde soorten niet worden uitgesloten, te weten:

- Boomvalk
- Buizerd
- Sperwer
- Kerkuil
- Ransuil
- Steenuil
- Eekhoorn
- Bunzing
- Hermelijn
- Wezel
- Steenmarter
- Vleermuizen

In overleg met het bevoegde gezag is besloten dat voor de kleine marters (bunzing, hermelijn en wezel) en de steenmarter direct gemitigeerd worden en daarom geen nader onderzoek nodig is. Ook is afgestemd dat er geen onderzoek uitgevoerd wordt naar uilen, maar gebruik gemaakt wordt van de gegevens van de uilenwerkgroep en deze ook betrokken wordt bij de uitvoering van de mitigatie, zie ook bijlage 3.

Op basis van de quick scan, de wintercheck en het overleg met het bevoegde gezag zijn tijdens het nader onderzoek (bijlage 2) de volgende soorten onderzocht:

- Roofvogels: boomvalk, buizerd, sperwer;
- Eekhoorn;
- Vleermuizen, vliegroute en verblijfplaats in de te kappen boom.

De resultaten van het onderzoek (SAB 2024b) zijn hieronder samengevat en het effect van de ontwikkeling voor de aangetroffen soorten beoordeeld.

3.1 Roofvogels

In het besluitgebied of binnen 75 meter rond het besluitgebied, zijn geen nestlocaties aangetroffen van de buizerd, boomvalk of sperwer. Ook is het aantal

waarnemingen van roofvogels in het projectgebied zeer schaars. Negatieve effecten van de geplande ontwikkeling op roofvogels zijn dan ook uitgesloten.

3.2 Eekhoorn

Tijdens veldbezoeken is actief gezocht naar nesten en sporen van de eekhoorn. Deze zijn niet aangetroffen. De bewoners ter hoogte van de Kobstederstraat gaven echter wel aan dat er regelmatig eekhoorns in de tuin aanwezig waren. De nestplaats van de eekhoorn bevindt zich waarschijnlijk in de bomen ter hoogte van de Kobstederstraat, buiten het besluitgebied. Deze bomen blijven behouden en de aanwezige groenstructuur zal hier binnen het besluitgebied versterkt worden. Er gaat dan ook geen (essentieel) leefgebied van de eekhoorn verloren. Negatieve effecten van de geplande ontwikkeling zijn dan ook uitgesloten.

3.3 Vleermuizen

In het besluitgebied is onderzoek gedaan naar vliegroutes van vleermuizen en verblijfplaatsen in de bomen die gekapt worden, in het verlengde van de Rijnstraat en bij de Jachthuisweg.

Er zijn geen verblijvende of in- of uitvliegende vleermuizen in de holtes in de te kappen bomen vastgesteld. De overige holtes die mogelijk geschikt zijn als vleermuisverblijf zijn niet onderzocht op gebruik door vleermuizen, deze blijven behouden.

Daarnaast is er geen vaste vliegroute van de gewone dwergvleermuis waargenomen. Omdat de aanwezige bomenstructuur grotendeels behouden blijft, worden de vliegroutes in de toekomst met de geplande ontwikkeling niet aangetast. Er kan tijdens de werkzaamheden en in de nieuwe situatie wel verstoring optreden op foeragerende en overvliegende vleermuizen in het besluitgebied door middel van lichtuitstraling.

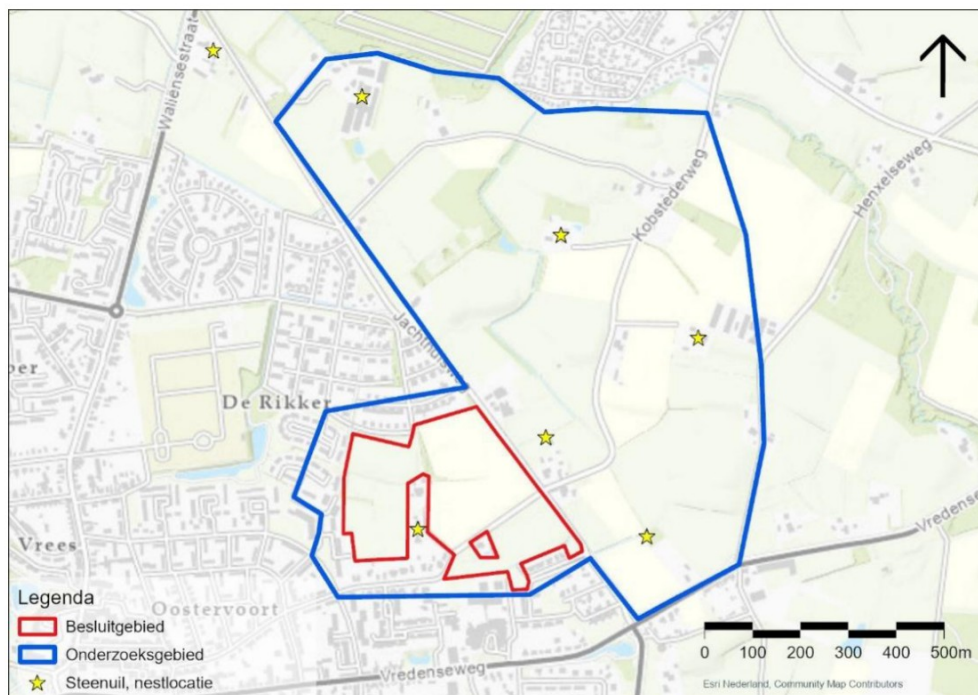
Om negatieve effecten van de gebiedsontwikkeling op het gebruik van bomenrijen en andere lijnvormige elementen door vleermuizen te voorkomen, wordt geborgd dat hier met de geplande ruimtelijke ontwikkeling geen verstoring gaat plaatsvinden. In de eindsituatie wordt het stedenbouwkundigplan gevolgd, waarin rekening gehouden wordt met de vliegroutes van vleermuizen. Verlichting wordt alleen op de te verlichte door het gericht toepassen van vleermuisvriendelijke verlichting (gericht en minimaal inzetten, zie ook blz 27 van het Stedenbouwkundig plan en beeldkwaliteitsplan, bijlage 4), en is geen sprake van een negatief effect. Ook tijdens de bouw wordt het gebruik van licht in avond en nacht aan voorschriften gebonden om vleermuizen die het gebied gebruiken (niet essentieel) niet te verstoren.

3.4 Steenuil

3.4.1 Aanwezigheid

Er is geen onderzoek gedaan naar verblijfplaatsen van steenuilen in het besluitgebied, hiervoor wordt gebruik gemaakt van de kennis van de steenuilenwerkgroep en

eerder uitgevoerd onderzoek. Uit deze gegevens blijkt dat er verschillende nestlocaties rond het besluitgebied aanwezig zijn, zie ook *Figuur 6*. Hieruit blijkt dat er een territorium is waarbij de nestlocatie buiten het besluitgebied ligt, maar het territorium grotendeels overlapt met het besluitgebied. Daarnaast zijn er in de directe omgeving verschillende territoria aanwezig. Uit de gegevens van de steenuilenwerkgroep blijkt dat de resultaten van het in 2022 uitgevoerde onderzoek nog steeds actueel zijn en er op een iets grotere afstand van het projectgebied een grote dichtheid is aan steenuilenteritoria.

Figuur 6: Locaties met bekende steenuil territoria uit het onderzoek in 2022. De gele ster geeft de indicatie van de nestlocatie aan.

3.4.2 Effectbeoordeling

Met de ruimtelijke ontwikkeling zal het foerageergebied van de steenuil ter hoogte van de Kobstederstraat grotendeels bebouwd worden. Ondanks de deels groene inrichting van het gebied is het aannemelijk dat het territorium van de steenuil hier in kwaliteit achteruitgaat. Het nest en de nestlocatie zelf blijven behouden, maar de functionaliteit kan verloren gaan door kwaliteitsverlies. Omdat rond het besluitgebied een hoge dichtheid kent van steenuilen, kunnen de steenuilen ook niet uitwijken naar het oosten voor alternatief foerageergebied. Alleen in het zuiden zijn enkele graslanden die behouden blijven en gebruikt kunnen worden als foerageergebied.

Mogelijk trekt het steenuilkoppel hierdoor helemaal weg. In dat geval is sprake van overtreding van de Omgevingswet en moet een omgevingsvergunning flora- en fauna-activiteit worden aangevraagd.

3.5 Kleine marters en steenmarter

3.5.1 Aanwezigheid

Er is geen onderzoek gedaan naar de aanwezigheid van kleine marters en steenmarters maar er wordt vanuit gegaan dat deze soorten in het gebied aanwezig zijn. Het plangebied biedt een geschikt leefgebied voor de soorten door de aanwezigheid van de bosschages, greppels en de verbinding met het omringende landschap. Met name van de bunzing en de steenmarter zijn in de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF, 2025) verschillende waarnemingen in de omgeving van het besluitgebied aangetroffen. De bunzing zit hier meer in het buitengebied, terwijl de steenmarter juist meer in het stedelijk gebied en de randen hiervan is aangetroffen. De wezel en hermelijn zijn aanmerkelijk zeldzamer in de regio, en zijn alleen op grotere afstand van het besluitgebied een enkele keer waargenomen. Van alle genoemde soorten is het echter niet uit te sluiten dat ze in het gebied voorkomen.

3.5.2 Effectbeoordeling

Met de ruimtelijke ontwikkeling zal een klein deel van het struweel en enkele bomen gekapt worden in het verlengde van de Rijnstraat. Het overgrote deel van het aanwezige groene raamwerk blijft behouden. Deze bosschage kan dienen als verblijfplaats en leefgebied van de kleine marters en de steenmarter.

Ook zal in de toekomstige situatie nieuwbouw plaatsvinden op de agrarisch gronden. Deze landbouwgronden kunnen gebruikt worden als foerageergebied en verbindingszone. Met de voorgenomen ontwikkeling zal een klein deel van het leefgebied van de kleine marters en de steenmarter verloren gaan evenals een deel van het foerageergebied en de verbindingszone. Tijdens deze werkzaamheden worden maatregelen getroffen om te voorkomen dat de kleine marters en de steenmarter worden gedood of verstoord.

Er kan niet voorkomen worden dat er rust- en verblijfplaatsen van de soorten verloren gaan. Hiervoor worden mitigerende maatregelen getroffen. Er is hiermee sprake van een overtreding en er moet een omgevingsvergunning flora- en fauna-activiteit worden aangevraagd.

4 Schadelijke handeling

Voor welke soorten een vergunning wordt aangevraagd en voor welke verboden.

4.1 Steenuil (*Athene noctua*)

Artikel 11.37, lid 1 d (Bal) - Verbod om opzettelijk vogels te verstoren

4.2 Bunzing (*Mustela putorius*), hermelijn (*Mustela erminea*), wezel (*Mustela nivalis*) en steenmarter (*Martes foina*)

Artikel 11.54, lid 1 b (Bal). Verboden voortplantingsplaatsen of rustplaatsen te beschadigen of vernielen.

5 Preventieve, mitigerende en compenserende maatregelen

Indien van toepassing; aangeven welke maatregelen genomen worden om verboden van de Ow en Bal (bijvoorbeeld verstoren broedvogels) of niet beschermde in het wild levende planten en dieren (zorgplicht) te voorkomen.

Aangeven welke mitigerende of compenserende maatregelen getroffen worden om de effecten op de beschermde soorten zoveel mogelijk te mitigeren (zie ook hieronder richtlijnen mitigerende maatregelen).

Benoem zowel de tijdelijke als de permanente maatregelen en beschrijf indien van toepassing; type/uitvoering maatregel, datum van aanbrengen en geef de locatie van de maatregelen aan op een kaart. Indien de maatregelen afwijken van de standaard; een motivatie met duidelijke onderbouwing.

Voor de beoogde ruimtelijke ontwikkeling worden een aantal maatregelen genomen. Deze zijn deels bedoeld om verboden van de Ow en Bal te voorkomen (preventieve maatregelen). Deze preventieve maatregelen zijn beschreven in paragraaf 5.1. Om een omgevingsvergunning te krijgen voor de activiteiten waarbij verboden mogelijk overtreden worden, worden zowel maatregelen binnen als buiten het besluitgebied genomen. De maatregelen binnen het besluitgebied noemen we hier mitigatie en zijn beschreven in paragraaf 5.2 als het gaat over de nieuwe inrichting. Deze zijn echter niet voldoende om de hele taakstelling te realiseren. Daarom worden er aanvullend maatregelen genomen buiten het besluitgebied, zogenaamd compenserende maatregelen, zie paragraaf 5.3..

5.1 Preventieve maatregelen

5.1.1 Groene ruimtelijke structuur

Het groene raamwerk dat in het gebied aanwezig is, wordt versterkt zodat deze omgeving ook kan dienen als jachtteritorium/leefgebied van de steenuil, kleine marter en steenmarter. Ook andere soorten maken gebruik van deze groene structuur, zoals vogels, eekhoorn en vleermuizen, maar voor deze soorten gaat het niet om essentieel leefgebied. Zie voor de verbeelding van deze groene structuur figuur 3 en bijlage 4 het beeldkwaliteitsplan.

De versterking van de groene structuur bestaat uit de volgende permanente maatregelen:

- Versterking en uitbereiding groene lijnvormige elementen als verbindingzone van west- naar oost en van noord naar zuid voor grondgebonden zoogdieren en vleermuizen, zie ook *Figuur 7*;

- Het aanplanten van zoveel mogelijk inheemse bomen en struiken die bloeien en noten en vruchten dragen dan wel anderszins van meerwaarde zijn voor de biodiversiteit in de nieuw aan te leggen singels en plantsoenen;
- Bestaande bomen en struiken blijven zoveel mogelijk gehandhaafd, mede als onderdeel van ecologisch waardevolle houtsingels;
- Langs randen zijn ruigtestroken (mantel-zoom) aanwezig, die voor veel soorten als bijen en vlinders van grote meerwaarde zijn;
- Grasland is bloemrijk en kruidenrijk en wordt onderhouden door middel van ecologisch maaibeheer;
- Snoeihout wordt opgestapeld in takkehopen in het groene raamwerk;
- Verharding wordt geminimaliseerd, zo krijgen parkeerplaatsen een open bestrating;
- Als erfafscheiding tussen openbare ruimte en privé terreinen worden hagen toegepast, deze bieden voedsel en beschutting voor veel verschillende dieren, zie ook het inrichtingsplan, bijlage 5;
- Wadi's en greppels worden natuurvriendelijk ingericht;
- Speelplekken voor kinderen worden zoveel mogelijk ingericht met natuurlijke speelelementen, zie ook het beeldkwaliteitsplan, blz 26, bijlage 4.

Figuur 7: Lijnvormige structuren die als ecologische verbindingen fungeren in het besluitgebied.

Met deze inrichting wordt er schuil- en foerageergelegenheid geboden aan muizen, eekhoorns, egels, vleermuizen en vogels. Deze zijn (deels) weer voedsel voor roofvogels, steenuil, kleine marters en steenmarter.

Voor een uitwerking van de maatregelen wordt verwezen naar het inrichtingsplan, zie bijlage 5 welke door de gemeente Winterswijk is goedgekeurd. De mitigerende maatregelen zoals beschreven in paragraaf 5.2 zijn hier nog niet in verwerkt, maar

worden later opgenomen. De gemeente is verantwoordelijk voor het beheer, en zal een beheerplan opstellen voor de groenvoorzieningen.

5.1.2 Natuurinclusieve woningen

Het uitgangspunt van de te bouwen wijken is dat deze een natuurinclusief karakter krijgen. Dit blijkt ook het stedenbouwkundig plan en beeldkwaliteitsplan (zie ook bijlage 4). De erfafscheidingen bestaan uit hagen voor beschutting van vogels zoals de mus. Ook worden er verschillende voorzieningen aanbracht voor huismussen, gierzwaluwen en vleermuizen in de gevels zodat er ruim voldoende verblijfplaatsen zijn voor gebouwbewonende soorten. Voor een uitwerking van de verschillende maatregelen zie hoofdstuk 3 van het beeldkwaliteitsplan (bijlage 3).

5.1.3 Voorkomen lichtverstoring

Met de inrichting en de bouw van de nieuwe wijk wordt ook verlichting toegepast. Voor het gebruik van het gebied door vleermuizen is het van belang dat de groene structuren niet uitgelicht worden. Ook wordt er vleermuisvriendelijke (zo beperkt mogelijk mogelijk waarbij uitstraling voorkomen wordt) en gebruikt, zie ook het beeldkwaliteitsplan, blz 27, zie bijlage 4.

5.2 Mitigerende maatregelen

Voor het besluitgebied wordt uitgegaan dat essentieel leefgebied aanwezig is voor kleine marters, de steenmarter en de steenuil. Om effecten te voorkomen worden mitigerende maatregelen getroffen. Omdat alle soortgroepen (deels) baat hebben van dezelfde maatregelen zijn de verschillende maatregelen beschreven en is daarna aangegeven welke soortgroep hiervan profiteert en in welk opzicht.

5.2.1 Fasering werkzaamheden ruimtelijke ontwikkeling

Eén van de belangrijkste uitgangspunten voor een mitigatieplan is dat er pas essentieel leefgebied verloren mag gaan als vervangend leefgebied is aangelegd en functioneel is. Voor de ontwikkeling blijven de groenstructuren grotendeels intact, afgezien van de paar te kappen bomen in het verlengde van de Rijnstraat. Verder zullen de agrarische percelen verdwijnen, welke deels als foerageergebied gebruikt worden maar worden de randen van deze percelen natuurlijk ingericht. Hierdoor blijft het leefgebied voor kleine marters en de steenmarter grotendeels behouden.

De agrarische gronden hebben in de huidige situatie maar een beperkte bijdrage aan het leefgebied. Doordat in de fases gewerkt wordt, zie ook paragraaf 2.4, en de huidige groenstructuur behouden blijft wat het leefgebied is voor de kleine marters en steenmarter, zal er altijd voldoende foerageergebied overblijven. Zodra een fase is afgerond, is ook de groene structuur in dit deelgebied ingericht, met onder andere kruidenrijk grasland waardoor de kwaliteit van het foerageergebied zal toenemen ten opzichte van de huidige intensief gebruikte en soortenarme agrarische gronden. Hierdoor wordt ook het voedselaanbod verbeterd.

Daarnaast worden takkenhopen, zie paragraaf 5.2.4 en *Figuur 9*, direct in de eerste fase (2026), aangelegd. Hierdoor is er een verbetering van het leefgebied en

voldoende schuil- en voortplantingsmogelijkheden tijdens de werkzaamheden van de verschillende fases.

5.2.2 Rekening houden met kwetsbare periodes

De hier behandelde soorten (kleine marters, steenmarter, steenuil en algemene broedvogels) hebben deels een vergelijkbaar leefgebied, maar een andere kwetsbare periode door voortplanting en of winterslaap. De maatregelen zijn daarom zo uitgewerkt dat er met de kwetsbare periodes en het broedseizoen van de vogels rekening is gehouden, zie **Fout! Verwijzingsbron niet gevonden..** Hierbij dient opgemerkt te worden dat afhankelijk van het seizoen en de weersomstandigheden de genoemde periodes langer dan wel korter kunnen zijn.

Tabel 2 Kwetsbare periode van de verschillende soorten, roodbruin: meest kwetsbare periode, geel, kwetsbare periode gedurende de winter. Licht geel: Aanvullende meest kwetsbare periode indien sprake van een tweede nest (wezel).

Kwetsbare periode												
Maanden	J	F	M	A	M	J	J	A	S	O	N	D
Broedvogels												
Steenuil												
Bunzing												
Hermelijn												
Wezel												
Steenmarter												

Voor steenuil geldt dat de broedperiode de meest kwetsbare periode is. Deze loopt van februari tot en met juli. De broedperiode van de overige vogels valt over het algemeen iets later. Voor de kleine marters en de steenmarter geldt dat naast de zomerperiode ook de winter als kwetsbare periode is aangemerkt. Voor de wezel geldt dat, indien er sprake is van een tweede nest, ook september en oktober kwetsbaar zijn.

Met de voorgaande mitigerende maatregelen ten behoeve van behoud van huidig leefgebied en de aanleg van nieuw essentieel leefgebied, zie paragraaf 5.2.4 is het niet nodig om in zijn geheel geen werkzaamheden toe te staan in deze kwetsbare periode. Wel kan de start van sterk verstoringe werkzaamheden, bijvoorbeeld heien, zoveel verstoring veroorzaken dat dit op een gevoelig moment (bijvoorbeeld de eilegperiode of als de jongen net uit het ei zijn), tot significante verstoring kan leiden. Derhalve mag de start van zulke werkzaamheden niet plaatsvinden in de periode van februari tot en met juli. Het is niet nodig in zijn geheel geen werkzaamheden in de broedperiode uit te voeren op de open agrarische gronden. Dit omdat er al veel verstoring is vanuit de stedelijke omgeving, er in de huidige situatie ook gebruik wordt gemaakt van de machines, en er niet in alle fases tegelijkertijd gestart wordt. Als zwaar verstoringe werkzaamheden buiten de kwetsbare periode worden gestart mogen ze wel doorlopen in de periode van februari tot en met juli, omdat de steenuilen en andere broedvogels dan al voldoende hebben kunnen wennen aan

deze werkzaamheden. Tijdens de werkzaamheden wordt er rekening gehouden met het volgende:

- Start van sterk versturende werkzaamheden van een bepaalde (sub)bouwfase buiten kwetsbare periode van broedvogels. Het betreft dan met name heien. Dit produceert zoveel geluid en trilling dat het versturend kan zijn.
- Indien sterk versturende werkzaamheden worden hervat nadat deze om wat voor reden dan ook langer dan een maand is stilgelegd mag dat niet in de kwetsbare periode van broedvogels;
- De kap van de bomen in het verlengde van de Rijnstraat moet gebeuren in de periode september oktober, de minst kwetsbare periode voor alle soorten. Hierbij moet een kant op gewerkt worden, van noord naar zuid, zodat dieren weg kunnen vluchten in de richting van de bosschage die behouden blijft.

Bij onduidelijkheid of sprake is van werkzaamheden die buiten de kwetsbare periode moet worden opgestart dient vooraf afstemming plaats te vinden met een eco-loog met kennis van de betreffende soorten.

5.2.3 Mate van verstoring beperken

Om de mate van verstoring van de geplande werkzaamheden te beperken wordt er niet alleen rekening gehouden met de kwetsbare periode, maar wordt ook zoveel mogelijk verstoring beperkt. Hiervoor worden de volgende permanente en tijdelijke maatregelen nageleefd

- Alleen indien noodzakelijk wordt er bouwverlichting gebruikt, deze is altijd gericht op de bouwplaats waarbij uitstraling naar de omgeving voorkomen wordt.
- Het toepassen van bouwverlichting is niet toegestaan als geen werkzaamheden bezig zijn. Ook niet voor de beveiliging van het terrein, infrarood camera's bieden dan uitkomst.

5.2.4 Inrichting nieuw leefgebied

Zowel de kleine marters, steenmarter als steenuil maken gebruik van het besluitgebied als leefgebied. Door de ontwikkeling gaat een deel van dit leefgebied verloren. Er worden echter ook weer nieuwe groenzones aangelegd waardoor het leefgebied verbeterd wordt, zoals beschreven in paragraaf 5.1. In deze paragraaf worden voor alle genoemde soorten maatregelen getroffen die bijdragen aan voortplanting, voedselvoorziening, veiligheid en verbinding, essentieel voor de soorten. De verschillende maatregelen die in het besluitgebied getroffen worden zijn hier beschreven. Daarna is aangegeven welke soorten hiervan profiteren en op welk vlak.

- Nieuwe bomen: nieuwe bomen aanplanten en daarmee het versterken van de groene structuur. Dit draag bij aan een afwisselend landschap. Om prooidieren voor de steenuil en marters te stimuleren zal een deel van bomen noten, zaden of vruchtenbomen zijn.
- Struiken: struiken vormen het belangrijkste onderdeel van een houtsingel; een landschappelijk element wat zeer waardevol is voor een steenuil en marters omdat het beschutting biedt. Daarnaast creëert het ook leefgebied voor muizen,

- een belangrijkste prooi. Een substantieel van de struiken zal noten-, vruchten-, of zadendragend zijn. Dit is ook weer om als voedsel te dienen voor muizen.
- Kruidenrijke vegetatie en kruidenrijk gras: deze bieden leefgebied en beschutting voor muizen om er te leven en voort te planten. Dit zorgt voor een gezonde muizenstand op de betreffende locaties. Ook stimuleert het de hoeveelheid insecten. Grote insecten, zoals kevers, zijn ook een goede prooi voor steenuilen. De voorkeur zal uitgaan naar een natuurlijk verschrallingsbeheer waarbij vanzelf een soortenrijke kruidige vegetatie ontstaat. In het geval het aantal soorten achterblijft, kan het inzaaien van een kruidenmengsel overwogen worden.
 - Kort gemaaid gras: waar de muizen in het kruidenrijke gras en de ruigtekruiden zich goed kunnen ontwikkelen, kunnen de steenuilen deze muizen juist goed in het korte gras vangen. Een afwisseling van lange en korte kruidige vegetatie is daarom erg belangrijk en wordt in dit plan goed toegepast. Op veel plekken in het plan wisselen korte en lange kruidige vegetatie elkaar dan ook af.
 - Takkenhopen: dit zijn stapels takken en ander snoeiafval op een basis van dikke stammen welke gestapeld wordt bijvoorbeeld tussen enkele palen en wat daar mag verteren en composteren. Met een deel van het snoeiafval wat vrijkomt bij het regulier beheer van bomen en beplantingen, zullen takhopen regelmatig aangevuld moeten worden om ze in stand te houden. Takkenhopen bieden beschutting aan (kleine) marters, muizen, insecten en kleine vogels die ook weer tot voedsel kunnen dienen voor steenuilen.

Voor de steenuil, kleine marters en steenmarters is vooral de inrichting van de groenzones met takkenhopen en struiken van belang. Deze zijn nog niet in het inrichtingsplan opgenomen. In Figuur 9 zijn de takkenhopen globaal ingetekend. Uitgangspunt hierbij is dat er in totaal 4 takkenhopen gerealiseerd worden met een afmeting van circa 3m lang, 2m breed en 1m hoog. Zie Figuur 8 voor een voorbeeld van een takkenhoop. De struiken zorgen samen met de bomen voor een goede verbindingszone.

Figuur 8: Voorbeeld van een takkenhoop, bron Westra, Kuiters, 2018.

Figuur 9: Globale locaties takkenhopen (rode stip) en struiken.

In onderstaande tabel is een overzicht opgenomen van de (inrichtings)maatregelen en de functies die de maatregelen hebben voor de steenuil, kleine marters en de steenmarter.

Tabel 3: Overzicht mitigerende maatregelen door

Maatregel	Steenuil	Kleine marters en steenmarters
Fasering	Veiligheid, voedselaanbod	Veiligheid, voedselaanbod
Rekening houden met kwetsbare periode	Veiligheid, voedselaanbod	Veiligheid, voedselaanbod
Verstoring beperken	Veiligheid	Veiligheid, verbinding
Nieuwe bomen aanplanten	Voedselaanbod	Voedselaanbod
Aanplant boschages, struiken	Voedselaanbod	Voedselaanbod, verbinding, veiligheid
Ruigtekruiden	Voedselaanbod	Voedselaanbod
Kort gemaaid gras	Voedselaanbod	Voedselaanbod
Wadi	Voedselaanbod	Voedselaanbod, verbinding
Takkenhopen Circa 4 x 2 meter	Voedselaanbod	Voedselaanbod, verbinding, voortplanting, veiligheid

5.3 Compenserende maatregelen

Voor de kleine marters en de steenmarters kunnen met preventieve maatregelen en mitigerende maatregelen in het gebied effecten volledig gemitigeerd worden. Voor de steenuil is dat niet mogelijk in het besluitgebied. Er zijn daarom compenserende maatregelen getroffen om te zorgen dat de steenuilenpopulatie geen negatieve effecten zal ondervinden.

5.3.1 Ruimtelijke oriëntatie

Door de nieuwe inrichting verdwijnt een deel van het foerageergebied van één territorium van de steenuil. Om negatieve effecten op de steenuilenpopulatie te voorkomen is gekeken of het leefgebied behouden kan worden. Gezien de dichtheid van de steenuilenteritoria in de omgeving en de geplande bebouwing is dit slechts beperkt mogelijk. Rond het bestaande steenuilenteritorium ter hoogte van de Kobstederstraat wordt een groenzone aangelegd, zie ook paragraaf 2.2. Ook zijn er ten zuiden van het besluitgebied nog twee graslandjes die bij kunnen dragen aan het leefgebied van de steenuil. Qua mitigatie en totale oppervlakte is dit mogelijk niet voldoende om een steenuilenteritorium in stand te houden. In een goed jaar is er mogelijk voldoende voedsel, maar er is altijd sprake van een toename van de verstoring.

Ook in de directe omgeving zijn alle geschikte steenuilenteritoria al bezet, blijkt uit mondelinge communicatie met de steenuilenwerkgroep. In eerste instantie is gekeken of het mogelijk is de aanwezige leefgebieden hier te versterken of nieuwe leefgebieden te creëren door verdichting. In overleg met de steenuilenwerkgroep is besloten dat dit risico's met zich mee brengt doordat na een goed jaar er veel steenuilen uitvliegen, en nieuwe territoria bezetten, maar er in een slecht jaar dan te weinig ruimte is en ook te weinig ruimtelijke spreiding om dit op te vangen. Na afstemming met het bevoegd gezag is daarom besloten compensatie van steenuilenteritoria op grotere afstand van het besluitgebied uit te voeren, zie hiervoor paragraaf 5.3.3.

5.3.2 Fasering in tijd

Om te zorgen dat tijdens de aanlegfase voldoende leefgebied voor de steenuil, aanwezig is, zijn de in paragraaf 5.3.3 beschreven compenserende maatregelen in het najaar van 2025 uitgevoerd. Hierdoor kunnen de jonge steenuilen, die in het voorjaar van 2025 zijn uitgevlogen, de nieuwe kasten al vinden en is de kans groter dat ze sneller in gebruik genomen worden.

5.3.3 Aanleg nieuw leefgebied steenuil

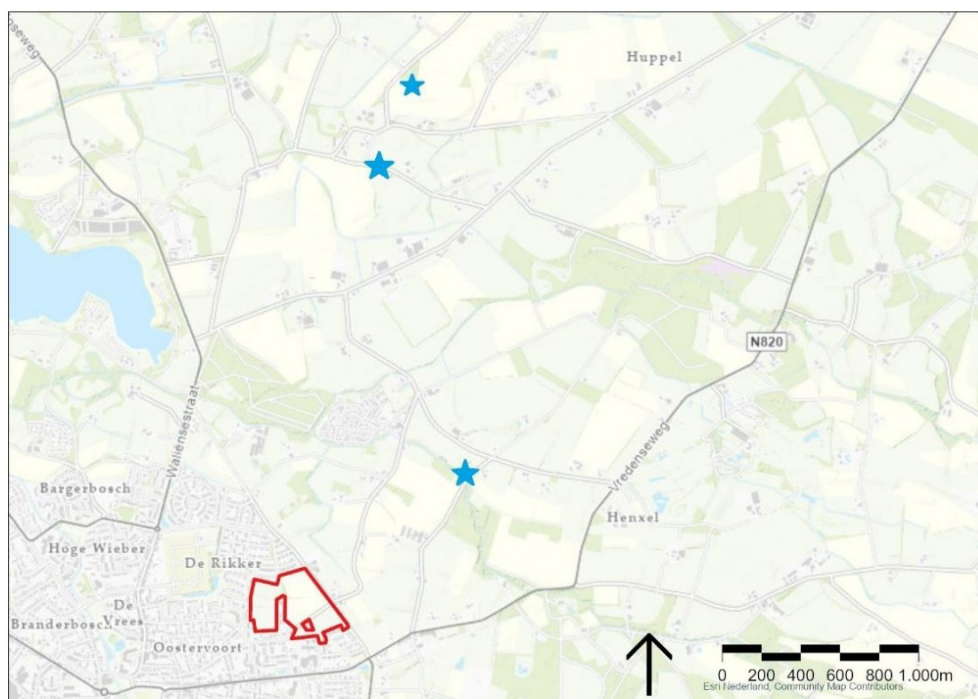
Ter compensatie van het leefgebied van de steenuil wat verloren gaat is er gekeken waar dit leefgebied gecompenseerd kan worden. Voor de compensatie heeft de steenuilenwerkgroep gekeken waar geschikte locaties zijn. Uitgangspunt hierbij was:

- Dat er nog geen territorium aanwezig is;

- Dat in de basis het terrein geschikt is voor een steenuilenterritorium;
- Dat het plaatsen van een steenuilenkast en eventueel aanvullende maatregelen ter verbetering van het leefgebied zoals een houtwal of losse bomen leidt tot een geschikt territorium wat voldoet aan de standaard criteria voor wat betreft verblijf, veiligheid, voedsel en landschappelijke verbindingen met andere territoria van steenuilen.

Deze uitgangspunt zijn van belang om er voor te zorgen dat de compensatie snel uitgevoerd kan worden en de steenuilen het gebied tijdig in gebruik kunnen nemen. De inrichting van een geheel nieuw leefgebied duurt langer, en is vooral zinnig als er direct in de omgeving van het plangebied gemitigeerd dan wel gecompenseerd moet worden om lokale effecten op de steenuilenpopulatie te voorkomen.

De steenuilenwerkgroep is in de omgeving gaan kijken op basis van hun lokale kennis van het gebied en de verspreiding van de aanwezige territoria hebben zij 3 locaties voorgesteld waar door het plaatsen van de steenuilenkasten een geschikt leefgebied ontstaat met voldoende voedsel, veiligheid en voortplantingsmogelijkheden. In *Figuur 10* is te zien waar de geschikte locaties voor de steenuilenkasten geplaatst zijn.

Figuur 10: Locaties waar compensatie voor steenuilenverblijven is gerealiseerd. Bron: esri. Bewerking: SAB.

Op alle drie de locaties hebben eerder steenuilen gebroed, maar heeft de afgelopen jaren geen steenuil meer gebroed. Afgaande op de bewoners was er op alle locaties sprake van een natuurlijk nest, in een appelboom of in een schuur. In de huidige situatie is er echter geen gelegenheid meer om te broeden. De omgeving is echter wel geschikt als leefgebied voor de steenuilen, hiervoor hoeven geen extra bomen aangeplant te worden.

De eerste locatie is ter hoogte van de Boeijinkweg 7 in Winterswijk, Huppel. Hier is de kast in een bestaande schuur opgehangen, zie Figuur 11 en Figuur 12. Op de Boldermansweg 4, Winterswijk Huppel, en de Henxelseweg 9, Winterswijk, Henxel, zijn de kasten in bomen opgehangen, zie Figuur 13 en Figuur 14.

Figuur 11: Geplaatste steenuilenkast van buiten gezien op de Boeijinkweg 7. Foto: steenuilenwerkgroep.

Figuur 12: Geplaatste steenuilenkast van binnen gezien op de Boeijinkweg 7. Foto steenuilenwerkgroep.

Figuur 13: Geplaatste steenuilenkast in een fruitboom op de Boldermansweg 4, Winterwijk, Huppel. Foto steenuilenwerkgroep.

Figuur 14: Geplaatste steenuilenkast in een tamme kastanjeboom op de Henxelseweg 9, Winterswijk, Henxel. Foto steenuilenwerkgroep.

Door de genomen compenserende en mitigerende maatregelen voor de steenuil is er geen negatief effect op de lokale steenuilenpopulatie.

6 Alternatieven

Aangeven welke alternatieven overwogen zijn met minder schadelijke effecten voor de soort, voor wat betreft;

- 1. De planlocatie.*
- 2. De uitvoeringsperiode.*
- 3. De beoogde werkmethode.*
- 4. De inrichting.*

6.1 Alternatieve planlocatie

De woningbouwlocatie is onderdeel van het grotere project "De Rikker". Dit project is de laatste fase van de hele ontwikkeling. Qua locatie kan gesteld worden dat het een logische locatie is voor woningbouw rond Winterswijk omdat het besluitgebied aan 3 kanten omgeven is door stedelijk gebied. Elke andere locatie zou meer in het buitengebied plaatsvinden, en dus tot meer verstoring leiden aan de randen van het gebied op de aanwezige natuurwaarden.

Daarnaast kan gesteld worden dat de kans groot is dat ook beschermde soorten aanwezig zijn in de andere mogelijke uitbreidingslocaties. Voor de steenuil blijkt uit bovenstaande rapportage dat de dichtheid van steenuilen langs de hele oostkant van Winterswijk heel hoog is. Ook voor kleine marters en steenmarters kan aangenomen worden dat deze verder van de stad ook leefgebied hebben. Derhalve is bij de keuze voor een alternatieve locatie enkel vanuit het belang van aanwezigheid van beschermde soorten de kans klein dat op andere voorgestelde uitbreidingslocaties geen beschermde soorten aanwezig zullen zijn. De verstoring zal hier zelfs groter zijn. Van een betere alternatieve planlocatie is derhalve geen sprake.

6.2 Alternatieve uitvoeringsperiode

In paragraaf 5.2.2 is beschreven hoe met de werkzaamheden wordt voldaan aan het niet werken in kwetsbare periodes van de steenuil, steenmarter en de kleine marters. Samenvattend worden hierin de volgende maatregelen genomen:

- Kap bomen buiten de kwetsbare periode van alle soorten
- Start versturende werkzaamheden niet in de kwetsbare periode steenuil en broedvogels.

Voor de start van deze werkzaamheden geldt dus wel dat het enkel voor de start geldt dat deze buiten de kwetsbare periode van de steenuil moet plaatsvinden. Als de werkzaamheden eenmaal zijn gestart, mogen de werkzaamheden wel in de kwetsbare periode doorlopen, omdat bij de steenuil dan gewenning optreedt. Op deze manier is het uitvoeren van de werkzaamheden ook praktisch goed mogelijk voor de uitvoerder.

In dit geval zou een alternatief bijvoorbeeld zijn dat de werkzaamheden wel gestart mogen worden in de kwetsbare periode van de steenuil. Dit is echter een veel slechter alternatief dan nu is voorgesteld. Daarnaast zou een ander alternatief zijn dat er in zijn geheel geen werkzaamheden in de kwetsbare periode van de steenuil

plaats mogen vinden. Dit zou echter in de dagelijkse praktijk voor de uitvoerders onuitvoerbaar zijn. Van een beter alternatief voor wat betreft uitvoeringsperiode is dan ook geen sprake.

6.3 Alternatieve beoogde werkmethode

In paragraaf 5.2 zijn mitigerende maatregelen beschreven om verstoring zoveel mogelijk te voorkomen. Er is hier binnen alle mogelijkheden die er zijn gezocht naar de beste te treffen maatregelen ten behoeve van deze aanwezige soorten. Hierin is er voor gekozen om de bestaande groenstructuren te behouden en te versterken door nieuw leefgebied aan te leggen. Het steenuilen territoria wordt daarnaast versterkt en nieuwe territoria worden aangeboden buiten het besluitgebied zodat de hoeveelheid leefgebied toeneemt en de leefgebieden robuuster worden. Streven naar behoud van steenuil-territoria is ons inziens beter dan het moeten verplaatsen van territoria, aangezien dit altijd risicovol is, dat daadwerkelijk sprake is van een succesvolle verplaatsing. In deze situatie blijft het huidige nest bestaan, en zal er binnen de ruimte die er is gekeken worden of het bestaande territorium behouden kan blijven. Alternatief is het hele verblijf ongeschikt maken, of een alternatieve locatie voor een deel van de woningen zoeken. In dat laatste geval zal dit altijd ten kosten gaan van andere steenuil-territoria in de omgeving gezien de hoge dichtheid van territoria. Dat betekent dat er meerdere nesten verstoord worden. In dat opzicht zijn voor de steenuil geen betere alternatieve werkmethoden voorhanden. Van een beter alternatief is derhalve geen sprake.

Voor kleine marters en de steenmarter geldt dat deze voorkomen in het buitengebied. De werkzaamheden zijn zo ingepland dat het (kleine deel) van het leefgebied wat teniet gedaan zal worden, en de minst kwetsbare periode van de marters uitgevoerd wordt. Het alternatief zou zijn de maatregelen in een andere periode uitvoeren. Dit zou kunnen leiden tot het verstoren van een nestlocatie, dit is geen beter alternatief dan de hier voorgestelde maatregelen.

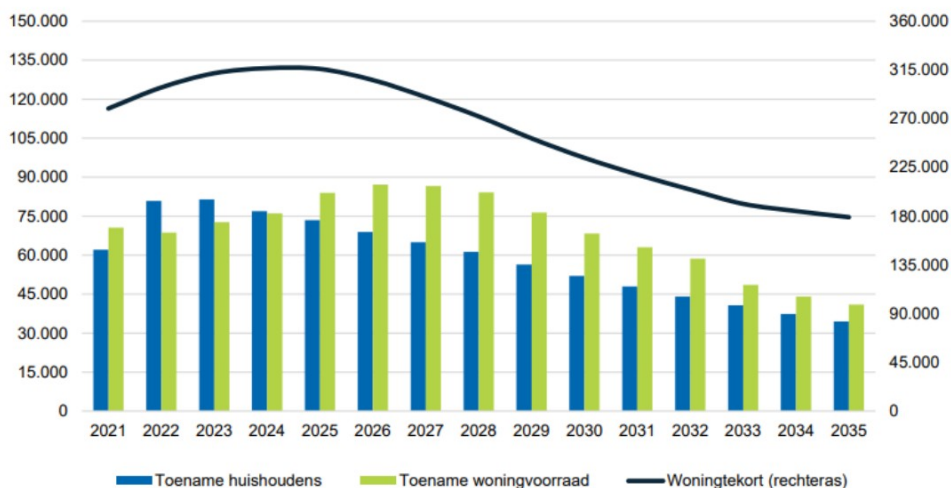
7 Wettelijk belang

Benoem het wettelijk belang genoemd in Besluit Kwaliteit leefomgeving (Bkl) artikel 8.74 j lid 1 (Vogelrichtlijn) of artikel 8.74 k lid 1b (Habitatrichtlijn) of artikel 8.74l lid 1b (Andere beschermde soorten Bijlage IX Bal) dat van toepassing is en motiveer waarom dit van toepassing is.

Voor de steenuil wordt met deze ruimtelijke ontwikkeling voldaan aan het wettelijk belang zoals beschreven in artikel 8.74j, lid 1b, nummer 1 (Bkl): in het belang van de volksgezondheid of de openbare veiligheid.

Voor de kleine marters en de steenmarter wordt met deze ruimtelijke ontwikkeling voldaan aan het wettelijk belang zoals beschreven in artikel 8.74l, lid 1b, nummer 3 (Bkl): in het belang van de volksgezondheid, de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten.

Op dit moment is voor heel Nederland sprake van woningnood of een woningbehoefte. Zie hiervoor navolgende afbeelding (pagina 20 van ABF Research, 2021), waarbij zichtbaar is dat de komende jaren het woningtekort schommelt tussen circa 310.000 en 180.000 woningen.

Verbeelding van het woningtekort in geheel Nederland van 2021 tot en met 2035. Bron: ABF Research

Hierin zijn sterke regionale verschillen aanwezig. Voor de Achterhoek is een 'Regionale Woonagenda Achterhoek 2023-2030' opgesteld. In de gehele Achterhoek is er een ambitie om 11.500 woningen te realiseren waarvan 900 in de gemeente Wintervijk. Dit moet bijdrage aan het verkleinen van de woningtekorten, het huisvesten van voldoende arbeidskrachten en het bieden van woningen aan huishoudens uit andere regio's.

Voor het besluitgebied is een Toets Ladder voor duurzame verstedelijking uitgevoerd (bijlage 6). Hieruit blijkt dat de regio Achterhoek een woningtekort heeft. De gemeenteraad van Winterswijk committeert zich aan de ambities van regionale woonagenda en wil de komende jaren minstens 900 woningen bouwen. Met het voorliggende plan worden circa 200 woningen gebouwd. Hiermee wordt een substantiële bijdrage geleverd aan de oplossing van het woningtekort van de gemeente Winterswijk.

Uit verschillend onderzoek blijkt op landelijk niveau dat het woningtekort een negatieve impact heeft op de mentale gezondheid van de Nederlandse bevolking, met name jongeren. Zo ervaren zes op de tien jongeren boosheid, frustratie, verdriet en stress over het woningtekort. Belangrijke levensfasen zoals voor het eerst zelfstandig wonen, samenwonen en een gezin stichten worden uitgesteld (Aegon 2023). Volgens onderzoek van EenVandaag onder tweeduizend jongvolwassenen (16 tot 34 jaar) stelt 42 procent dat de wooncrisis invloed heeft op hun mentale welzijn. De stress die ze ervaren, beïnvloedt hun leven. Onderzoek van Vereniging Eigen Huis laat zien dat starters die een koopwoning zoeken regelmatig onzekerheid (45 procent), frustratie (41 procent) en machteloosheid (32 procent) ervaren (www.nji.nl). Omdat met de geplande ruimtelijke ontwikkeling in het besluitgebied bijgedragen wordt aan het terugdringen van het woningtekort in de regio Achterhoek, is deze ontwikkeling derhalve in het belang van de volksgezondheid. Hierdoor wordt aan het wettelijk belang van zowel artikel 8.47j, lid 1b, nummer 1 (Bkl) als artikel 8.47k, lid 1b, nummer 3 (Bkl) voldaan.

8 Staat van instandhouding

Geef aan wat de effecten van de ingreep (met maatregelen) zijn op de staat van instandhouding per soort. Beschouw dit zowel op lokaal niveau (populatie en netwerk) als voor de soort in het algemeen (provinciale en landelijke spreiding en index).

8.1 Steenuil

Uit het uitgevoerde nader onderzoek blijkt dat verschillende steenuilenterritoria in en direct rond het besluitgebied aanwezig zijn (zie de Figuur 6 van paragraaf 3.1). Op basis verspreidingskaarten en informatie van de Steenuilwerkgroep blijkt dat aan de oostkant van Winterswijk overal steenuilterritoria aanwezig zijn met geschikt leefgebied. Met de geplande ruimtelijke ontwikkeling wordt één leefgebied aangetast. Het is aannemelijk dat dit territoria op termijn zal verdwijnen omdat het omringd zal worden door stedelijk gebied. In het groene raamwerk zijn zoveel mogelijk elementen voorzien om het leefgebied te behouden maar de mate van verstoring zal wel toenemen. Er worden mitigerende maatregelen getroffen om te voorkomen dat broedende steenuilen verstoord worden. Ook zijn er compenserende maatregelen getroffen op grotere afstand van het besluit gebied om nieuwe territoria te creëren. Er is gekozen om deze maatregelen op een iets grotere afstand te nemen omdat op lokaal niveau, rond Winterswijk, het goed gaat met de steenuilen en alle geschikte territoria bezet zijn. Dit komt ook overeen met de data van SOVON waaruit blijkt dat de hoogste dichtheden van de steenuilen in het oosten van Gelderland (SOVON, 2025) Er zijn wel goede en slechtere jaren, zoals overal in Nederland, maar de dichtheid van steenuilenterritoria is hier hoog waardoor het niet wenselijk is dit te verdichten om te veel concurrentie tussen de steenuilen te voorkomen. Zeker in slechtere jaren is er iets meer ruimte rond de territoria nodig om voedselschaarste op te kunnen vangen.

Lokaal gaat het dus goed met de steenuil. Het negatieve effect op het steenuilenterritoria naast het besluitgebied en de compensatie op enige afstand zal niet leiden tot een merkbaar negatief effect op de lokale populatie. Dit betekent dat het aantal territoria van de steenuil met de voorziene ruimtelijke ontwikkeling niet afneemt. Al met al wordt hiermee de lokale staat van instandhouding niet negatief beïnvloed.

Voor wat betreft de landelijke staat van instandhouding geldt ook dat met de geplande ruimtelijke ontwikkeling geen significante negatieve invloed te verwachten is. De geplande ruimtelijke ontwikkeling is namelijk voor wat betreft de oppervlakte relatief gezien (op landelijk niveau) van een geringe omvang. Op landelijke schaal zorgt dit er niet voor dat de staat van instandhouding beïnvloed wordt.

8.2 Kleine marters en steenmarter

Voor de kleine marters en de steenmarter geldt dat er geen onderzoek is gedaan naar de aanwezigheid van de soorten in het besluitgebied, maar aangenomen is dat alle soorten in het gebied aanwezig kunnen zijn. Er zijn enkele geschikte elementen die als leefgebied kunnen dienen. Omdat het aanwezig struweel grotendeels behouden blijft en op andere plekken versterkt wordt, gaat met de voorziene ruimtelijke ontwikkeling slechts een kleine oppervlakte aan huidig geschikt leefgebied verloren. Hier komt echter een verbetering van kwaliteit voor terug, waarbij huidige geschikt locaties worden uitgebreid en meer met elkaar verbonden. De ruimtelijke ontwikkeling heeft op lokaal niveau, in geval de kleine martersoorten en de steenmarter aanwezig zijn, een potentieel positief effect op de lokale staat van instandhouding. Er is dus geen sprake van een negatieve invloed op de staat van instandhouding.

Voor wat betreft de landelijke staat van instandhouding geldt ook dat met de geplande ruimtelijke ontwikkeling geen significante negatieve invloed te verwachten is. De geplande ruimtelijke ontwikkeling is namelijk voor wat betreft de oppervlakte relatief gezien (op landelijk niveau) van een geringe omvang. Op landelijke schaal zorgt dit er niet voor dat de staat van instandhouding beïnvloed wordt.

9 Literatuurlijst

- Aegon 2023: Woningkrapte deel 1: gevolgen van krapte op de woningmarkt. Analytics & Datascience.
- BIJ12 2017a: Kennisdocument Steenuil *Athene noctua*, versie 1.0, juli 2017. BIJ12, Utrecht.
- BIJ12 2024: Kennisdocument Kleine marterachtigen Bunzing – Hermelijn – Wezel, versie 1.0, januari 2024. BIJ12, Utrecht.
- Netwerk Groene Bureaus 2020: Definitielijst Netwerk Groene Bureaus 2020, 16 januari 2020.
- Netwerk Groene Bureaus 2023: Soortinventarisatieprotocollen in het kader van de Wet natuurbescherming (versie nov 2023), gepubliceerd november 2023.
- Netwerk Groene Bureaus Vleermuisprotocol 2021: (geactualiseerd voor meervleermuis), gepubliceerd op 24 maart 2025.
- SAB, 2024. Quick scan natuur, Winterswijk, De Rikker. 24 september 2024, Projectnummer: 180318.04
- SAB, 2025. Quick scan natuur, Winterswijk, De Rikker. 2025, Projectnummer: 180318.06
- Westra, S. A. & Kuiters, R.S.M., 2018. Beheerwijzer landschappelijke maatregelen voor kleine marterachtigen. Zoogdiervereniging, Nijmegen.

Websites:

- NDFF uitvoerportaal, geraadpleegd oktober 2025
- SOVON, geraadpleegd oktober 2025 <https://stats.sovon.nl/stats/soort/7570>
- www.ruimtelijkeplannen.nl

Bijlage 1 Quick scan natuur

Bijlage 2 Rapport Naderonderzoek

Bijlage 3 Mailwisseling bevoegd gezag

Bijlage 4 Stedenbouwkundig plan en beeldkwaliteitsplan

Bijlage 5 Inrichtingsplan

Bijlage 6 Ladder Duurzame verstedelijking

sab adviseurs in ruimtelijke ontwikkeling

info@sab.nl - www.sab.nl

sab Arnhem

Frombergdwarsstraat 54

6814 DZ Arnhem

sab Amsterdam

Jacob Bontiusplaats 9

1018 LL Amsterdam